

# Výbuch „bojovníků s dezinformacemi“ a Ruskem. Roky hráli to, co bylo zrušeno

- CZ24 News | 25. října 2023

**ČESKO: Lidé bojující proti dezinformacím se sami na jednu velmi zásadní nachytávají. Již několik let. Generál Andor Šándor to pro ParlamentníListy.cz vysvětluje tak, že úroveň české debaty o bezpečnostní problematice je tak zoufalá, že se v ní může uchytit prakticky cokoliv, co zní dostatečně sexy.**

Když před několika měsíci použila Dana Drábová v jednom tweetu posměšné označení „chcimírové“, během několika týdnů se tento termín rozšířil prakticky na každého, kdo vyjadřuje pochybnost o šancích Ukrajiny porazit vojensky Rusko.

Podobně se několik let předtím rozšířil termín „antivaxer“ pro všechny, kteří vyjádřili pochybnost o účincích očkování proti covidu.

Sociální sítě fungují tak, že pokud se objeví nějaké populární slovo, dokážou jej velmi dlouho udržovat v oběhu.

Pak jsou ovšem termíny, které jsou vyvráceny jako nepravdivé, zkreslené nebo zcela neexistující. Ukazuje se však, že ani s tím si uživatelé českých sociálních sítí nelámou hlavu. A týká se to i těch, kteří omezenost a nedostatek kritického odstupu vyčítají protistraně.

Nejaktuálněji se to týká termínu Gerasimova doktrína. Tak je označován údajný propracovaný plán ruského generálního štábu rozkládat západní společnost šířením dezinformací.

Jenže ačkoliv je možné, že Rusko se o něco takového skutečně pokouší, žádná ucelená Gerasimova doktrína neexistuje.

Valerij Gerasimov, od roku 2012 náčelník generálního štábu ruské armády, napsal v únoru 2013 do odborného časopisu Vojensko-průmyslový kurýr analytický článek, který se v teoretické rovině zabýval možnostmi válčení v technických podmínkách jednadvacátého století. Uvažuje v něm zejména o „nelineární válce“, která stírá období války a míru a je vedena nepřetržitě, a to „nevojenskými zbraněmi“.

Jako příklady takové nelineární války [Gerasimov analyzoval](#) události arabského jara, ale také různé „barevné revoluce“ na začátku tisíciletí, ve kterých měly figurovat západní neziskové organizace („růžová revoluce“ v Gruzii 2003, „oranžová revoluce“ na Ukrajině 2004, „zelená revoluce“ v Íránu 2009).

Když na začátku roku 2014 došlo k ukrajinskému Majdanu a obsazení Krymu, všiml si Gerasimova článek britský analytik mezinárodních vztahů Mark Galeotti. Ten následně vydal článek s názvem [„Gerasimova doktrína a ruská nelineární válka“](#).

Galeotti označil teoretické úvahy náčelníka štábu za novou ruskou vojenskou strategii a zavedl pro ni termín „Gerasimova doktrína“.

„Když jsem ten termín slyšel poprvé, tak jsem moc nevěděl, jak ho uchopit,“ říká k tomu pro ParlamentníListy.cz generál Andor Šándor, bývalý náčelník vojenského zpravodajství.

Protože ale britský analytik má rozsáhlé konexe na bezpečnostní a akademickou komunitu v Praze (mimo jiné přednášel na FSV UK), stal se jeho pojem mimořádně frekventovaným v české veřejné diskusi.

V Česku si na těchto teoriích o ruském vlivu postavila živnost například nezisková organizace Evropské hodnoty, u jejíhož zrodu stáli dnešní „prezidentovi muži“ Pavel Kolář a Radko Hokovský, ale mediální nejvýraznější tvář se stal Jakub Janda.

„Nebyly noviny, které by nerozebíraly tzv. Gerasimovu doktrínu – nový koncept boje, který popsal ve svém článku z roku 2013 proruský Vojensko-průmyslový kurýr. V jeho centru byla hybridní válka jako permanentní boj s nepřítelem nejen konvenčními zbraněmi, ale i dezinformacemi, vlivovými operacemi a špionáží,“ [popsal tuto fázi nadšení z Galeottiho pojmu Ondřej Kundra v Respektu](#).

Od roku 2016 termín (ne vždy ve spojení s Gerasimovem) proniká do výročních zpráv BIS. Může to souviset s politickým vývojem, ale také s tím, že od roku 2016 stojí v čele kontrarozvědky Michal Koudelka.

Veřejnoprávní Česká televize termín ve svých pořadech v souvislosti s bojem proti dezinformacím používá opakovaně, dokonce se zde dostává i [do vzdělávacího videa pro děti v rámci projektu ČT Edu](#). Díl nese název „Propaganda v Rusku“.

Šándor si úspěch tohoto termínu vysvětluje tím, že „ke zpravodajské problematice se v Česku vyjadřují i lidé, kteří čerpají maximálně ze sledování Jamese Bonda nebo seriálu Fauda“. Tito lidé, kteří nejen nikdy nebyli na vojně, ale ani netuší, o čem je řeč, si pak pletou pojmy s dojmy, a tím poznamenávají celou veřejnou debatu.

„Do debaty této úrovně lze pustit vše, co vypadá sexy,“ dodává generál Šándor.

Další vlna „popularity“ termínu Gerasimova doktrína přišla po roce 2016, když začala být různá hlasování v západních zemích (referendum o brexitu ve Velké Británii, vítězství Donalda Trumpa v prezidentských volbách v USA) spojována s „ruskou hybridní válkou“. Nikdy nepotvrzené příběhy o trolích farmách za Petrohradem, které šíří mezi západními voliči „jed dezinformací“, dostaly zastřešení v podobě teorie o hybridní ruské válce.

Vojáci k tomu dodávali sofistikované analýzy, třeba [plukovník Ivo Zelinka pro FORUM24.cz vykládal](#), že v ní „převažují prostředky nevojenské. Podle generála Valerije Gerasimova jsou typicky v poměru 1 : 5“. Ve své knize Informační válka hovořil o doktríně i Karel Řehka, současný náčelník štábu české armády.

A i generál Petr Pavel, tehdy ve vysoké funkci v NATO, v roce 2018 hovořil o ruské doktríně, nápadně blízké Galeottiho definici. „Rusko nerozlišuje mezi mírovým stavem, krizí a válkou. Ruská doktrína hovoří v podstatě o kontinuálním konfliktu, který se pouze mění intenzitou a použitými nástroji,“ uvedl pro ČTK.

Když tyto debaty sledoval Mark Galeotti, distancoval se od pojmu „Gerasimova doktrína“ a omluvil se za to, že jej uvedl do oběhu.

„Byl jsem první, kdo napsal o nechvalně známé ruské vojenské strategii v oblasti špičkových technologií. Ta má ale jeden malý problém: Neexistuje,“ psal Galeotti.

Sám přitom stále patřil v západních debatách o boji proti Rusku k největším jestřábům.

„Ke svému nesmírnému rozhořčení jsem vytvořil tento termín, který si od té doby žije svůj vlastní

destruktivní život, neobratně se řítí světem, aby šířil strach a odpor," [zalitoval na jaře 2018 při sledování, kdo všechno Gerasimovou doktrínou straší](#).

Sexy termín si podle něj začal žít vlastním životem a vytvářel iluzi, že doktrína je koordinovanou ruskou válečnou strategií.

Nečekal prý, že by si kdokoliv mohl myslet, že teoretická úvaha o válce v Gerasimově článku je ve skutečnosti odtajněným ruským manuálem proti Západu. Jenže přesně to se ve veřejné debatě západních zemí stalo.

Požádal tedy všechny, aby termín „Gerasimova doktrína“ nadále nepoužívali.

### **Štětina: Lež je lacinější, než tanky**

To už ale byla v české veřejné debatě Gerasimova doktrína zavedena a nikomu se nechtělo atraktivní termín nechávat ladem.

František Vrabel, který svůj byznys ve společnosti Semantic Visions postavil na odhalování dezinformací, verzi o Gerasimově doktríně šířil ještě více než rok poté, co ji Mark Galeotti dementoval. Ve veřejnoprávním Českém rozhlase o ní dokonce hovořil jako o „všeobecně známé Gerasimově doktríně“ a [tvrdil, že dezinformace, které se českým internetem šíří, jsou důležitou součástí ruské vojenské strategie](#), a proto se s nimi musí nakládat jako se zbraněmi nepřátel.

Alexandra Alvarová, která se prezentuje jako bojovnice proti dezinformacím, věnovala této doktríně celou jednu kapitolu své knihy Průmysl lží.

[Komentátor Petr Havlík rovnou kladl rovnítko](#) „ruská hybridní válka neboli Gerasimova doktrína“.

Někteří působení Gerasimovy doktríny rozšiřovali dokonce i na projevy prezidenta Miloše Zemana, kterého označovali za agenta Kremlu. „Moskva vede proti Evropské unii hybridní válku. Vede ji i proti České republice. Prezident Zeman kolaboruje s mocností, která proti nám používá lež. Lež může být silnější (a lacinější) než tanky. To je základní princip doktríny ruského generála Gerasimova,“ uvedl například v roce 2018 bývalý senátor a tehdy ještě europoslanec TOP 09 Jaromír Štětina.

A po vypuknutí války na Ukrajině se definitivně stala pojmem, o kterém se nedebatuje. Jeden z typických příspěvků na twitteru: „Je mladej, je naivní, neví, co je Gerasimova doktrína, a nepochopil, o co se Rusáci v informačním prostoru snaží. Snad mu to jednou dojde, ale teď patří mezi padlé na poli informační války.“

Že žádná „Gerasimova doktrína“ ve smyslu koordinovaných dezinformačních kampaní, jak bylo prezentováno, nikdy neexistovala, na to upozornila i [poslední výroční zpráva Vojenského zpravodajství](#).

„V této souvislosti často zmiňovaný článek ruského náčelníka generálního štábu V. V. Gerasimova totiž představuje pouze shrnutí jeho názorů na způsob, jaký asymetrický způsob válčení používají protivníci Ruské federace, především USA. Z historického hlediska tak je možné snahy čelit Gerasimově doktríně připodobnit k několika staletí trvajícím boji církevních autorit proti ateistickému traktátu O třech podvodnících, který měl údajně ohrožovat základy hlavních náboženství – ačkoliv ve skutečnosti neexistoval,“ upozorňují zpravodajci.

Přesto se i v médiích stále o Gerasimově doktríně hovoří.

Podle Cyrila Svobody ono zděšení z „hybridní války“ bylo do značné míry produktem neznalosti. „Víte, všechny války v historii byly hybridní. Uplatňovaly se v nich ekonomické sankce, blokády. Dnes se ta hybridnost projevuje v ohromné síle, ale to odpovídá současné době a jejím možnostem.“

Cyril Svoboda také připomíná, že úvahy kolem Gerasimovy doktríny se vedly v historicky mimořádné době. „Západ je dnes v mnoha ohledech pouze reaktivní, reaguje na soupeře. A to tu dlouhé roky nebylo. Vezměte si třeba ‚hvězdné války‘ v osmdesátých letech, tehdy způsob boje určovaly USA a Sovětský svaz musel reagovat. Ted’ se to obrací. A zdá se, že Rusku se to daří, takže je potřeba ho pozorně sledovat,“ dodává bývalý ministr zahraničí.

Šándor se ale obává, že toho dnes politické a mediální elity nejsou schopny. „Pokud zveličujeme v médiích úspěchy Ukrajiny, pak zcela logicky nemůžeme dělat realistické závěry. A pokud se o věci špatně informuje, tak to ovlivňuje i politiky, kteří musejí činit rozhodnutí. Zejména v situaci, kdy oni sami nejsou žádní lumeni,“ dodává generál. Takové „wishfull thinking“ se podle něj vždy vrátí.

Cyril Svoboda ale současně podotýká, že „Gerasimova doktrína“ vlastně existuje. Existuje coby strategie generála Gerasimova, se kterou se prezentovala ruská armáda na Ukrajině. A tato strategie mu podle Cyrila Svobody nejspíš zajistí místo v učebnicích vojenství.

Skutečně totiž prý dokázala v lecčems přepsat pravidla vojenství. Podle Cyrila Svobody je zajímavé třeba využití známé Wagnerovy skupiny, která dokázala přijít s úplně jiným způsobem boje, než bylo doposud zvykem.

Gerasimov podle něj dokázal zcela změnit uvažování ruské armády, o kterém si všichni mysleli, že je zabedněné v tradičních válečných vzorcích. „Když si vzpomenete na ty první dny války, kdy ruská armáda ani nedokázala dojet do Kyjeva, tak se zdálo, že je v troskách. Ale teď ukazuje, že je schopna vést moderní válku. A to je zásluha Gerasimova, který řekl, budeme vést válku 21. století.“

[ZDROJ](#)